

---

# Loux Vax

## Phug Láí Toui Déé Bleeih

Loux Hox - Loux Mán - Loux Einggalang

“ဝ” မြန်မာ၊ တရုတ်၊ အင်္ဂလိပ်အဘိဓာန်

佉緬漢英詞典

WA (PA RÁOG) - BURMESE-CHINESE-ENGLISH DICTIONARY

---

Funded by the Arts and Humanities Research Board  
Ríang máe khaing Cúb Có Pa Sóg Siad Tix Yúh Kah Gróng Lhag Haing Máí Cé Cád Púi

Wa Dictionary Project  
Dang Bag Een Toui Déé Bleeih Vax

Department of South East Asia  
Cúb Có Tég Asiax Plag Véui Seih

The School of Oriental and African Studies, University of London  
Nyíex Cóng Krax Gáe Plag Véui Máí Tég Afarigax, Landan Ta Sioux (Nyíex Cóng Tíng)

Thornhaugh Street, Russell Square  
London WC1H 0XG  
United Kingdom  
<http://mercury.soas.ac.uk/wadict>

Copyright 2004-2005 SOAS. All rights reserved.  
Draft (2005-09-20) -- please do not quote without written permission.



# Khrom Kaing Láí

မာဝိကာ

目录

## Table of Contents

Khrom Kaing Láí .....	3
Introduction .....	5
Abbreviations Used In the Dictionary .....	6
Wa Dictionary .....	13
A .....	13
B .....	13
C .....	13
D .....	13
E .....	14
F .....	14
G .....	14
H .....	15
I .....	15
J .....	15
K .....	16
L .....	16
M .....	16
N .....	16
O .....	17
P .....	17
Q .....	17
R .....	17
S .....	18
T .....	18
U .....	18
V .....	18
W .....	18
X .....	19
Y .....	19
Z .....	19
Appendices .....	21
Appendix A. Wa Punctuation and Mathematical Symbols .....	21
Appendix B. Personal Names in Wa .....	21
Appendix C. Wa Numbering Systems .....	21
Appendix D. Wa Weights and Measures .....	21
Appendix E. Gazetteer of Wa Area Place Names .....	21
Appendix F. Classifiers in Wa .....	21
Appendix G. Wa Kinship Terms .....	21
Appendix H. Wa Personal Pronouns .....	21
Appendix I. Time and the Wa Calendar .....	21



## **Introduction**

## Abbreviations Used In the Dictionary

### Phug LáI Toui Dée Bleeh Loux Vax - Loux Hox - Loux Mán - Loux Einggalang

#### Syntactic Classes (Parts of Speech)

Abbr. 略 语	Loux Vax / Lox Vax	English	中文	မြန်မာစာ
adj.	ngai loux mgrāng mgrāo (ngai loux yō mgrāng, jūb loux ding) / ngai: lox grang grao (ngai: lox yaw grang, cub lox ting:)	adjective (uncommon, e.g., demonstratives, distributives, Chinese loans, etc.)	形容词 (定语)	နာမဝိသေသန
adv.	ngai loux njōg / ngai: lox jawg	adverb	副词	ကြိယာဝိသေသန
adv-pre.	ngai loux njōg / ngai: lox jawg	preverbal adverb	副词 (动词前)	ကြိယာဝိသေသန [ ]
adv-post.	ngai loux njōg / ngai: lox jawg	postverbal adverb	副词 (动词后)	ကြိယာဝိသေသန [ ]
comb. form	ngai loux ang zi yiux / ngai: lox ang: tsi: yiux	combining form (bound morpheme, rather than free-standing word)	构词成分 (粘着语素, 非自由词)	ပေါင်းစပ်ပုဒ်
cl.	ngai loux ndiag (ngai loux jē) / ngai: lox diag (ngai: lox ceu)	classifier, measure, counter	量词	မျိုးပြပစ္စည်း
conj.	ngai loux doui / ngai: lox toe:	conjunction	连词	သမ္ဘန္ဓ
int.	ngai loux si yaoh (ngai loux yaoh) / ngai: lox siyaoh (ngai: lox yaoh)	interjection	叹词	အာမေဠိတ်
loc.	ngai loux blag vāng / ngai: lox plak vang	locative expression, placeword	方位词	နေရာပြပုဒ်
n.	ngai loux jē gaex / ngai: lox ceukaux	noun, noun phrase	名词	နာမ်၊ နာမ်ပုဒ်
np.	jē gaex nong / ceukaux nawng:	proper noun (place name, personal name)	专有名词	တစ်ဦးဆိုင်နာမ်
num.	ngai loux si mīn son (ngai loux si mīn) / ngai: lox simin sawn: (ngai: lox simin)	number word	数词	ဂဏန်းခြေ
onom.	ngai loux hod loux / ngai: lox hawt lox	onomatopoeia, expressive vocabulary	拟声词、象声词	မြည်သံစွဲအလင်္ကာ
part.	ngai loux nqom grāi loux (ngai loux deem) / ngai: lox jhawm: kraī lox (ngai: lox teem:)	particle, function word	语助词	ဝတ္ထုပစ္စည်း၊ နိပါတ်ပုဒ်
phr.	nbāex loux / baux lox	phrase	词组	ပုဒ်၊ ပုဒ်စု
prep.	ngai loux yēe jē / ngai: lox yee ceu	preposition	介词	ဝိဘတ်
pro., pron.	ngai loux dang dod / ngai: lox tang: tawt	pro-form, substitute, pronoun (pron.)	代词	နာမ်စား
qw.	ngai loux dang dod qog / ngai: lox tang: tawt chawk	interrogative pronoun; wh-question word	疑问代词	အမေးပုဒ်၊ အမေးနာမ်စား
redup.		may be reduplicated (noted as "adv (redup)")	可以重叠用	

tw.	ngai loux nbōg yām / ngai: lox bawg yam	timeword	时间词	အချိန်ပြပုဒ်
v.	ngai loux quh qih / ngai: lox chuh chih	verb	动词	ကြိယာ
va.	ngai loux quh qih deem / ngai: lox chuh chih teem:	auxiliary verb	助动词	အကူကြိယာ
vc.	ngai loux quh qih 'mōh' / ngai: lox chuh chih 'mawh'	copular verb (mōh / mawh)	判断动词	ကြိယာ [ ]
vi.	ngai loux quh qih ba ang bōun doui ndēe dum loux (?) / ngai: lox chuh chih pa: ang: pon toe: dee tum: lox (?)	intransitive verb	不及物动词, 自动词	အကမ္မကြိယာ၊ ကံပုဒ်မရှိသောကြိယာ
vo.	ngai loux quh qih mai ndēe dum loux / ngai: lox chuh chih mai: dee tum: lox	verb-object compound	动宾结构	ကြိယာနှင့်ကံပေါင်းစပ်ပုဒ်
vs.	ngai loux yō mgrāng (jūb loux lāo) / ngai: lox yaw grang (cub lox lao)	stative verb, predicate adjective	形容词 (谓语)	နာမဝိသေသန
vt.	ngai loux quh qih ba doui ndēe dum loux / ngai: lox chuh chih pa: toe: dee tum: lox	transitive verb	及物动词, 使动词	ကံရှိကြိယာ၊ ကမ္မကြိယာ

**Usage field symbols (regional variants, styles, categories of knowledge, etc.)**

Abbr. 略语	Loux Vax / Lox Vax	English	中文	မြန်မာစာ
<BRIM> / <PRIM:>	loux gūad loux <b>brim</b> / lox kuad lox <b>prim</b> :	obsolete, archaic, or historical term	旧时用语、历史用语	ရှေးသုံး
<DIEX> / <TIEX>	loux hag <b>diex</b> / lox haktiex	regional dialect word	方言词语	ဒေသသုံး
<DOU SAD> / <TOSAT>	blag <b>dou sad</b> / plak <b>tosat</b>	zoology, (wild) animal kingdom	动物、动物学	သတ္တဗေဒ
<GĀB> / <KAB>	loux <b>gāb</b> loux dīag / lox <b>kab</b> lox tiag	oral literature, song vocabulary, proverbs, elegant or colorful language	歌谣、口头文学用语、谚语、成语、雅语、熟语	စကားပုံ
<GAENG> / <KAUNG:>	mgrong ma <b>gaeng</b> mai mgrong eei kong liang nbrīe; noung nyiex / grawng: ma: <b>kaung</b> : mai: grawng: eei: khawng: liang brie; nong: nyiex	agriculture	农业	စိုက်ပျိုးရေး
<GAX> / <KAX>	<b>gax</b> in gix / <b>kax</b> inkix	fish, mollusks, amphibians, marine life	鱼类、软体动物、两栖动物、水中动物	ငါး၊ အဏ္ဏဝါ [ ]
<GRĀENG> / <KRAUNG>	<b>grāeng</b> jeeb eeb som (?) ; brīex brēem <b>grāeng</b> krai [?] / klai [?] (?) / <b>kraung</b> ceep eep sawm: (?) ; priex preem kraung khrai: [?] khelai: [?] (?)	home economics, arts and crafts	家庭经济, 工艺美术	အိမ်တွင်းမှု၊ လက်မှုအတတ်ပညာ
<GŌNG> / <KAWNG>	<b>gōng</b> / <b>kawng</b>	entomology, insect kingdom, small animals	虫、昆虫学	အင်းဆက်
<JĀG> / <CAG>	<b>jāg</b> , pi nyā, grāeng nād grāeng mōg, blag nāing / <b>cag</b> , phi: nya, kraung nad kraung mawg, plak naing	technology, military	技术、军事	အတတ်ပညာ၊ စက်မှုနည်းပညာ၊ စစ်တပ်
<KAOX> / <KHAOX>	<b>kaox</b> oux rīb rīem [rīam ?] / <b>khaox</b> ox rib rīem [rīiem?]	botany; plants	植物、植物学	ရူက္ခဗေဒ
<KRID> / <KHRIT>	Lī <b>Krid</b> , Lī Si lax (Yīe Su, Yīe Sou Grīd) / Lī <b>Khrit</b> ,	Christian	基督教	ခရစ်ယာန်

	Khrityan, Li Silax (Yie Su, Yīe So: Krid)			
<LĪ> / <LI>	<b>lī / li</b>	religion, spiritual life	宗教信仰, 心理生活	ဘာသာရေးသုံး
<NĀB> / <NAB>	loux <b>nāb</b> , loux kex qi, loux mglīb / lox <b>nab</b> , lox kheux chi:, lox glīp	euphemism, polite usage	婉辞、隐语	ယဉ်ကျေးသော အသုံးအနှုန်း
<NBĒEN> / <BEEN>	<b>nbēen / been</b>	politics, society	政治经济社会	နိုင်ငံရေးပညာသုံး
<NBRĪE> / <BRIE>	<b>nbrīe</b> kong (?); ia sim līg soux / <b>brie</b> khawng: (?); ia sim līg sox (?); līg soux ia sim (?)	animal husbandry, domestic animals	家禽家畜、畜牧业	တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေး
<NBUN> / <BUN:>	loux sīao <b>nbun</b> / lox shiao <b>bun:</b>	female usage	女性专用语	ကိုယ်တိုင်လိင်သုံး
<NDĪX> / <DIX>	loux nbēen <b>ndīx</b> , loux nbēen brim / lox been <b>dix</b> , lox been prim	mythology, legendary term	神话、传说	ဒဏ္ဍာရီသုံး
<NGEEI> / <NGEEI:>	blag loux hrax loux <b>ngeei</b> ; blag gliēh lin [nqom gab, nkraoh] / plak lox rhax lox <b>ngeei</b> ; plak kliēh lin: [jhawm: kap, grhaoh]	music and dance	音乐、舞蹈	ဂီတနှင့်အကပညာရပ်သုံး
<NYĪEX> / <NYIIE>	mgrong sum <b>nyīex</b> , dōm si nbaeg, blih grax in gix / grawng sum: <b>nyīex</b> , tawm sibauk, plih krax inkix	construction, architecture	建筑	ဗိသုကာသုံး
<SAEX> / <SAUX>	bai <b>saex</b> / pai: <b>saux</b>	medicine	医学	ဆေးပညာ
<SI MĒIX> / <SIMEX>	loux sīao <b>si mēix</b> / lox shiao <b>simex</b>	male usage	男性专用语	ပုလ္လိင်သုံး
<SI UING> / <SIUING:>	<b>si uing</b> in gix/ <b>siuing</b> : inkix	reptiles, snakes, herpetology	爬行动物、蛇类	မြွေတွားသွားသတ္တဗေဒ [ ]
<SIM> / <SIM:>	<b>sim</b> saig/ <b>sim</b> : saig	birds, ornithology	鸟类	ငှက်
<VĀD> / <VAD>	Lī <b>Vād</b> / Li <b>Vad</b>	Buddhism	佛教	ဗုဒ္ဓဘာသာ
<VH>	<b>Vāx</b> meng <b>Hox</b> / <b>Vax</b> meung <b>Hawx</b>	Chinese Wa usage	中国佤族用语	တရုတ်သုံး
<VM>	<b>Vāx</b> meng <b>Mān</b> / <b>Vax</b> meung <b>Man</b>	Myanmar Wa usage	缅甸佤族用语	မြန်မာသုံး

### Other abbreviations used in definitions, cross-references, and etymologies

Abbr. 略语.	Loux Vax / Lox Vax	English	中文	မြန်မာစာ
←	kaing / khaing:	from, derives from	从、源于	မှ
abbr.	loux ndōd / lox dawd	abbreviation	简称	အတိုကောက်
ant.	loux nblag / lox blak	antonym	反义词	ဆန့်ကျင်ဘက်
a.k.a.	jē gaex dang / ceukaux tang:	also known as	异名	(ခ)
☞ / cf.	mgāig, dīag mai / gaig, tiag mai:	compare with, see	参见、比较	ယှဉ်ကြည့်
coll.	loux ah / lox ah	colloquial	口头语	စကားပြော
dial.	loux hag diex / lox haktiex	dialect, localism	方言、地方话、土语	ဒေသသုံး
e.g.	log, om, yēng, dīag / lawk, awm:, yeung, tiag	for example	例如	ဥပမာ



etc.	in gix / inkix	et cetera, and others, and so on	等等	စသည်တို့
euph.	loux nāb, loux kex qi, loux mglib / lox nab, lox kheux chi:, lox glip	euphemism, polite usage	婉辞、隐语	ယဉ်ကျေးသော အသုံးအနှုန်း
excl.	ngai loux si yaoh (ngai loux yaoh) / ngai: lox siyaoh (ngai: lox yaoh)	exclamation, interjection	叹词	အာမေဇိုတ်
fig.	tud hod jēe loux / thut hawt cee lox	figurative translation	意译	သွယ်ဝိုက်ဘာသာပြန်ခြင်း
figur.	loux gāb loux dīag / lox kab lox tiag	figurative, colorful, elegant language, proverb, metaphor	谚语、比喻	တန်ဆာဆင်အသုံးအနှုန်း
i.e.	ndāeh mōh / dauh mawh	that is, in other words	即	တနည်း
Eng.	loux (lāi) Eīng Ga Lang (loux meng pi?) / lox (lai) Enggalang (lox meung: phi:)?	English	英语	အင်္ဂလိပ်စာ
Hox	loux (lāi) Hox / lox (lai) Hawx	Chinese	汉语	တရုတ်စာ
Skt.	loux (lāi) ga lā lūng / lox (lai) kala lung	Pali/Sanskrit/Hindi	梵文、印地语	ပါဠိ / ဟိန္ဒူစကား
Mán	loux (lāi) Mān / lox (lai) Man	Burmese/Myanmar	缅甸语	မြန်မာစာ / မြန်မာစကား
Mían	loux (lāi) Mīan / lox (lai) Miien	Lahu	拉祜语	
Siam	loux (lāi) Siam / lox (lai) Siiem	Tai (Shan, Dai)	傣语 (掸语)	ထိုင်းစာ / ထိုင်းစကား
lit.	tud gū mu ngai lāi / thut ku mu: ngai: lai	literally, literal translation	直译	တိုက်ရိုက်ဘာသာပြန်ခြင်း
liter.	blag ngai lāi ...?... / plakngai: lai ...?...	literary usage	书面语、口头文学	စာသုံး
mor.		morphologically-related	有形态变化关系	အသွင်တူ
obs.	loux gūad loux brim / lox kuad lox prim:	obsolete, archaic, or historical term	旧时用语、历史用语	ရှေးသုံး
onom.	ngai loux hod loux / ngai: lox hawt lox	onomatopoeia	拟声词、象声词	သဘာဝအသံတူ
pl.	haoh, hun / haoh, hun:	plural	复数	ဗဟုဝုစ်
prim	brim / prim:	old, pre-modern, pre-20th century	古、解放前、非现代	ရှေးသုံး [ ]
q.v.	mgāig / gaig	see another part of the text for further information (← Lat. <i>quod vide</i> )	参见	ယှဉ်ကြည့်
syn.	ngai lāi om jē / ngai: lai awm: ceu	synonym	同义词	အဓိပ္ပာယ်တူစကားလုံး
sb.	mōd dix / mawd tix	somebody	某人	တစ်ယောက်ယောက်
sth.	dīd dix / tidtix	something	某物	တစ်ခုခု
U.K.	loux (lāi) meng Eīng Ga Lang / lox (lai) meung Enggalang (Engalan ?)	United Kingdom or Commonwealth English usage	英国话或英国拼音	အင်္ဂလိပ်အသုံးအနှုန်း
U.S.	loux (lāi) meng A Mei Ri Gax / lox (lai) meung Amerikax	United States English usage	美国话或美国拼音	အမေရိကန်အသုံးအနှုန်း
usu.	si nqeeng mōh / sijheeng: mawh	usually	常作	တခါတရံ
var.	jīx dix ah / chix tix ah	variant reading	又读	မူကွဲ
vulg.	loux nqax / lox jhax	vulgar expression, slang, offensive language, swearing	俚语, 骂人的话	ရုန်ရင်းကြမ်းတမ်းသော အသုံးအနှုန်း
...	loux ndōd / lox dawd	indicates an ellipsis (omission)	指省略词语	မြှုပ်

**Abbreviations of Book Titles used in Provenance Field for Meanings, Examples, Notes, etc.**

AIZIBING	Njaeh noh din -- krian krei nbrei rian gah saex ai zi bing: lāi lāo būi dōng nbēen ai zi bing (从这里开始, 迎接艾滋病挑战: 预防艾滋病基本知识读本)
ANGTUSHENG	Nbeen loux Gon Nyom: Ang tu sheng (安徒生童话故事选)
AYRBKM	Ai Yawn Rai: Bre Keut Mhawm [audio cassette]
AYRSM	Ai Yawn Rai: Son Maix [VCD]
CH	辞海
CYWZZZXGK	沧源佤族自治县概况
FFHV	Friends Forever (Wa-H): Human Values (audio tape)
FISKES	The Fate of Sacrifice and the Making of Wa History (dissertation)
HLYZCYMC	汉拉英中草药名称
HTYYAYR	Hak tiex yien yawk, Ai Yawn Rai - Yex Noi Seng [audiotape]
HWXCSYJ	汉佤新词术语集 (Pug lāi loux kraox Hox giex Vax)
HYCD	汉英词典
HYDCD	汉语大词典
JJMLMDB	Jiang Jex Ming "Loui Mu Dai biao" Gah Grai Lao Noh (江泽民"三个代表"重要思想)
JVW	Jesus Vo Wa [videotape]
KGSPKY	Krax gau son pui khrit yan Gau kix mawh kawn: cau cie aux
KMFYCD	昆明方言词典
KNBYYPV	Khix num been yung yi ceu pwi Vax [calendar]
KPG	Kawn Pa Grai [VCD]
KPW	Kammākamma Pāli Wax
LF	Leix feng (雷锋)
LGV	Loux Gāb Vax (佤语熟语汇释)
LGV (WYSYHS)	Loux Gāb Vax (佤语熟语汇释)
LL1...LL5	Lāi loux (Pug lāi [rāog] mgāe gon nyōm: Lāi loux) (佤文小学课本, 语文)
LL2003 (-1, -2)	Lāi Loux 2003 ed. (Nklog dīx pug bīang, pug mgreem)
LLHJJNQ	Lig lai hmai jei jie noung quing (佤族农村实用知识读本)
LPKV	Lox pīh kawn vax (佤族祈祷词)
LRBGS	Lai rawg buan ga siyiex (lox Vax)
LRK2005	Lai Riāng Khix Cub Caw Ceu Cao Vax Kawn Khrit Com Rawm, Baux Veng Cing Tong
LSMPLG-GJ	Lai Si Min Phuk Lai Gau (Glawk Jah)
LSVLSNV	Lāi si vaoh loux si ndiex Vax (佤族谚语)
LVJLDJT	Lāi veng jian lāeg dix joux tud kaing hui nbog gao liah Quan Gox Dai Biao Da Hui Joung Gox Goung Qang Dang (中国共产党第十六次全国代表大会文件选编)
LVPLG-GG1-4	Lai Vax Phuk Lai Gau Glawg 1-3, Lai Vax (Wa Reader) Glawg 4
LVPLG-GKJ, -GK1, -GK2-2000	Lai Vax Phuk Lai Gau, Glawk Jah, Glawk Tix, Glawk Ra: (2000 ed.)
LVPLG-GKJ, -GK1, -GK2-2003	Lai Vax Phuk Lai Gau, Glawk Jah, Glawk Tix, Glawk Ra: (2003 draft)
MQQYZZF	Joung hua reng ming gung hex gox ming qux qi yiux zi zi fa; Mgrong sang yuh Ying Nang 《...》 (中华人民共和国民族区域自治法; 云南省实施《...》办法)
MYSDYSD	Mgrong yuh si ndah yie dix siao (民族民间实用小验方)
MZYJWJ	民族研究文集
NBLDAQ	Nbēen ba lāo dex ang qux (德昂族民间故事)
NGBR	Nqom gliex ba raog (佤族民间歌曲)
NGTRANS	Wei Deming (Nyi Ga) 2001-08-16 et al. transcripts
NLBR	Nbēen Lāo Ba Rāog (Sam Rai)
NLGNJG	Nbeen loux Gon Nyom: Joung Gox (中國童話精選)
NLNLNB	Ngai lig ngai lai nblong blag kaix lih Gon Bui: Dox noh gah Miex Geeing Gon Nyom Ming Qux ba roi dux an gix (生命知识: 献给少数民族家长们)
NRBBKV	Num riah bhasa Buddha krax Vax
NSMLPR	Nbeen Si Mgang Lih: Pug Ra (司崗里的故事)
NT	New Testament of the Bible
OT	Old Testament of the Bible

PGLVYYM	Phukh gau lai Vax ye yung mraX
PLDL	Pug lai dui lou [Dialogue reader] (会话读本[佻汉对照])
PLSBSM	pug lai soun ba sang mgae dix gah lai vax (1981 ed.) pug lai soun ba sang mgae dix gah lai vax (1999 ed.) (佻文读本(扫盲用))
PNMEL	Pi nyā mgrong eei lig (科学养猪)
PPLTKNNTT	Paritta pā li thiang kaum nā nā tǎng tǎng
SF	Joung huax ren min goung hox gox sian fax (中华人民共和国宪法)
SJTRANS	Wang Youming 王有明 (Sam Jōi), Tian Jinhua 田金花 (Yeix Kuad) et al
SKV	Sāmaneravinaya krax Vax
SMBRLHYGM	Sang mgae Ba rāog lai hox yuh gah mox (佻族怎样学习汉语文)
SMNGGKF	Si mglēig ndiāng gai gex kai fang giex gǎing sian dai hua yūh dix nīe boun gǎing se hui ju yi goui nqom jōung gox: Loux grāi ndaex hui dīng dai biao jōung gox goung qang dang kom mēng nbāex gao boun (加快改革开放和现代化建设部发夺取有中国特色社会主义事业的更大胜利: 在中国共产党第十四次全国代表大会上的报告)
SNBRJG	Si Ndah Ba Raog Joung Gox (中国佻族医药)
SNRMSML	Si ngian rang mai si mgang lih (佻族神话与历史传说)
SNSNGMSN	Si ndah siao ndaex gaeng ma si nqeeng (农药使用常识)
SPTBDK	Sang pon: tix baptis dau khwan: Singax singeh yuh ka mawx?
SPTSYKM	Sang Pon Tawng Siyix Yuh Ka Mawx (English Title: How to Know God [Wa])
STB	Sipeem Tawx Bwan
STB-NT	New Testament of the Bible published by STB
STB-OT	Old Testament of the Bible (to be published by STB)
THEKAWA	The Kawa [videorecording, 25 min. B&W]: (the Wa): scientific documentary film no.3
TK	Two Kings (Wa-L) [audio tape]
WAHYMN	Lai ra praok: Wa Hymn Book: Kai Shin Dialect
WHJMCD	Pug lai Cix ding Yīe si ndong Lāi Vax mai Lāi Hox (佻汉简明词典)
WHSZKB	Pug lai qe mgae lai vax mai lai hox (佻汉识字课本)
WHXSCD	Cidian xuesheng lai Vāx mai lai Hox (佻汉学生词典)
WHYH	文化蕴魂
WYBRFY	佻语巴饶方言与阿佻方言比较研究
WYDYJ	佻语的音节
WYFYYJ	佻语方言研究
WYHHKB	佻语会话课本
WYJZ	佻语简志
WYPLY	佻语骈俪语的语言特点
WYFF	佻语语法 (Nbēen loux grāi Vax) (Nbēen grāi loux Vax)
WYJJ	佻语研究 (Nbēen Loux Vax)
WZCYMDZPLC	佻族--沧源勐董镇帕良村
WZFQ	佻族风情 (Nbēen oud mgrong goui gon Ba rāog)
WZLSYWHYJ	佻族历史与文化研究
WZMG	佻族民歌
WZSHLSDC-2	佻族社会历史调查(二)
WZSHLSYWH	佻族社会历史与文化
WZWHS	佻族文化史
XDHYCD	现代汉语词典
XHZD	新华字典
YNMZYYWXLWJ	云南民族语言文学论文集
YNSSMZLYSC	云南少数民族礼仪手册)
YOUNG-NT	Hpuk lai sigang si siyeh pa hkrao [The New Testament in Wa] (佻文新约全书)
YQJDSPLL	Yāog qix jee Deng Siao Ping li lun dom hlaong nteen yūh gǎing se hui ju yi goui nqom joung gox lai ndaex 21 see ji gū blag: Loux grāi ndaex hui dīng dai biao joung gox goung qang dang kom meng nbāex gao boun [sic - gao puan] (Nūm 1997 kix ngāix 12) (高举邓小平理论伟大旗帜把建设有中国特色社会主义事业全面推向二十一世纪: 在中国共产党第十五次全国代表大会上的报告)
ZXFSNS	栽新房(sum nyīex saox): 雲南班洪佻族"房子"的社會建





**da** [ta:] /ta/ vs. 半干 *bàn gān* half-dry, half cured, partially dried out : Hngoux in gix dāeg da ngīe, ang nyāng grouh dei dei. 这些稻谷才半干, 还没有干透。 *This rice grain is only half dried out, it still not thoroughly dry.*

**dux vūng** [tux vung] /tu? vuj/ *n.* <KAOX> 野芭蕉果 (果实象白藤果, 可食) *yě bājiāo guǒ (guǒshí xiàng bái téng guǒ, kě shí) .*

**E**

**e** [eu:] /ʔx/ *int.* အူး ခွေ (表示赞同) *ēn (biǎoshì zàntóng)* : E, ex log  
yūh. အူးကျွန်တော်လုပ်ပယ်။ ခွေ, 我就做。

**Ex Toung Jiex** [Eux Thong: Ciex] /ʔx? thon ʔciɛʔ/ *np.*  
儿童节 *értóng jié* Youth Day.

**F**

**fā** [fa] /fə/ vs. မောပန်း၊ ငြီးငွေ့ ျ၊ 疲乏 *fú, pífá* tired : Lō hoig fā gah hu dix grax lang. လားတစ်နေ့ကုန်လုံးခရီးထွက်ရလို့မောပန်းတယ်။ 骡子因走长路走乏了。 *The mules got tired from going such a long distance.*

**fux ying** [fux ying:] /fu? zɪŋ/ *n.* 复员 *fù yuán* : Noh hoig fux ying kaing ndaex bu dui. 他从部队复员了。

**G**

**grai** [mgrai/gray:] /grai/ *v.* ပျောက် 遗失 lose.

**grai ghrub** [mgrai nkrub/gray: grhup] /grai gʰrup/ *v.*  
ပျောက်ပျက်၊ ပျက်စီး 灭亡 be destroyed, perish.

**grai grub** [mgrai mgrub/gray: grup] /grai grup/ *v.*  
ပျောက်ဆုံး 遗失、失去 lose.

**grai ngai** [mgrai ngai/gray: ngai:] /grai ɲai/ *vi.* သေ-ဆုံး-ကွယ်လွန်-၊ ခရစ်တော်၌အိပ်ပျော်-၊ အလ္လာရှင်မြတ်အမိန့်တော်ခံယူ-၊ ပျံလွန်တော်မူ-၊ ဘဝနတ်ထံပျံ-၊ စုတေ-၊ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြု-၊ ကံကုန်- 逝世 die.

**graig** [mgraig/graik] /grac/ **1** *n.* လောက် 蛆 (苍蝇的幼虫) maggot (fly larvae). **2** *v.* လောက်တက်- 生蛆 grow maggots, maggots grow.

**graig** [mgraig/graik] /grac/ vs? . ကွဲ-၊ ကြေ-၊ ကြေကွဲ-၊ broken, smashed (?), (or break, smash?).

**graig ngai** [mgraig ngai/graik ngai:] /grac ɲai/ *n.*  
မျက်လုံးမှိတ်ထား 闭上眼睛 .

**graig rhom** [mgraig hrom/graik rhawm:] /grac rʰom/ နှလုံးကြေကွဲ .

**graig yhaog** [mgraig hyaog/graik yhaok] /grac zʰauk/ *n.* နားကန်း၊ နားပင်း 耳聋 (喻耳聋, 骂人的话) .

**graih** [mgraih/graih] /graih/ **1** *n.* ကွပ်ပစ်၊ ကပြင်၊ ဝရန်တာ၊ ဆင်ဝင် ဓါတ် (房子前晒东西的架子) porch, sundeck, verandah. **2** *n.* စင်၊ ခြံ၊ ရုံ၊ 架子 frame, cage.

**graih yéem** [mgraih yéem/graih yeem] /graih z ym/ *n.* 小画眉 (一



Source of image: Ai Cai.

H

**ha** [ha:] /ha/ **1** *adv.* -ကောင်း-လိမ့်မယ် 也许 yěxǔ : Ha gix houig bōun sax. မနက်ဖြန်သူတို့လာကောင်းလာလိမ့်မယ်။ 也许他们明天到。 **2** . ခဲ့တုန်းက 就是 jiùshì : Yām

ha eix hu dāe hnaox. အရင်တို့အတူခဲ့တုန်းက။ 就是咱们一块儿去的那次。 ⇨ ha mgah [syn].

**hyoux** [yhox] /zho?/ . 榕树果 róng shù guǒ .

I

**I** [I:] /ʔi/ *np.* 老二 (女子排行第二。参见 Am) lǎoèr (nǚzǐ páiháng dì'èr. cānjiàn Am) .

**ix** [ix] /ʔi?/ . ကျွန်တော်တို့ 我们 wǒmen . ⇨ yix 我们 [var].

J

**ja** [ca:] /tca/ **1** *adv.* နှင့် 暂且, 姑且 zànqiě, gūqiě for the time being, for now, tentatively, provisionally : Maix ja hu vēui kaing. ခင်ဗျားအရင်သွားနှင့်လိုက်ပါ။ 你暂且先去巴。 You go first for now. **2** *conj.* --ပဲ--ရင်ရပြီ။ 只要... 就 zhǐyào ...jiù if only..., if ... just ..., as long as ... : Ja vīex in hoig qix. ဒါပဲပါရင်ရပြီ။ If

you just carry this, it'll be fine. (?) ⇨ ja mōh (2) [syn].

**jūx ād** [cux ad] /təʔ ʔət/ vs. နှိန်စေ့ 恶臭, 臭熏熏 臭 chòu, chòu xūn xūn foul-smelling.

## K

**ka** [kha:] /kha/ **1** vt. 炼, 熬 *liàn, āo* boil, distill, refine : ka nbēe. 炼油。 **2** v. 熬, 煎熬, 折磨 *āo, jiān āo, zhémo* endure : ka ling som. 熬了一整夜。 | Būi houd ndaing ka dix ndaex nbēen brim. 穷人在旧社会备受煎熬。

**kyoux** [khyox] /khio?/ v. တောင်းပန် 请求, 恳求 *qǐngqiú, kěnqiú* beseech, plead with,

implore : **kyoux ko** တောင်းပန်သည်။ 请求 *plead with* | yix kyoux ko gah Maix. [Lai Yonax 1:14] အကျွန်ုပ်တို့သည်တောင်းပန်ကြပါ၏။ (ယောန ၁:၁၄) 我们恳求你。 *We beseech thee [OT, Jon. 1:14]* ⇨ kiou [var.]. [< Hox qiú 求 ?].

## L

**la** [la:] /la/ n. <KAOX> လီးတစ်ချိုး (一种竹子, 节长皮薄) (*yīzhǒng zhúzi, jié cháng pí bó*) .

**Lux Yix E Toung Jiex** [Lux Yix Eu: Thong: Ciex] /Lu? zɪ? ʔɣ thon ʔciɛ?/ np. '六一' 儿童节 'Liù Yī' *Értóngjié* June 1 Childrens Day.

## M

**ma** [ma:] /ma/ **1** n. 地, 旱地 *dì, hàndì* land, fields (dry, cultivated) : hu ma. 下地 (干活儿) *go to the the fields (go to work)*. **2** n. ကောင်းကင် 大地 *dàdì* the world, Earth : Sim uing bīang

ma. ကောင်းကင်ပေါ်ကကြယ် 大地上空(天上)的星星。 *the stars above the Earth*.

**mux lux** [mux lux] /mu? lu?/ n. 目录 *mùlù* .

## N

**na** [na:] /na/ vi. 仰八叉似地躺着 (伸开手脚, 仰面躺下) *yǎng bā chā sì de tǎng zhāo (shēnkāi shǒu jiǎo, yǎng miàn tǎng xià)* lie on back with arms and legs spread out, spread-eagled : Noh mgaih na dix id din? 他怎么仰八叉似地躺在这里?

**nyux** [nyux] /ɲu?/ v. 扭, 窝 *niǔ, wō* : Mgōuih noh nyux jāong dix. 他跌倒了, 扭着了脚。



## O

**o** [aw:] /ʔə/ vs. အထုံထုံင်း၊ နံ့ 傻, 笨 *shǎ, bèn* stupid, dumb, ignorant : Nyōm in hoig o kaix nīe saex dix. ဒီကလေးအဖျားပြင်းပြီးနောက်ပိုင်းနံ့သွားတယ်။ 这孩子得重病后傻了。 | Noh peix o yūh nan. သူဒီလောက်အရသလား။ 他怎么那样笨! **2** vs. ထုံထုံင်း၊ အလိုက်မသိဘူး။ 幼稚, 不懂事 *yòuzhì, bù dǒngshì* naive, innocent : Nyōm in gix

gon o. ဒီကလေးတွေထုံထုံင်းသေးတာပဲ။ 这些孩子还幼稚。

**ōx** [awx] /ʔəʔ/ *onom.* အော် 哇 (形容呕吐声、大哭声) *wā (xíngróng ǒutù shēng, dà kū shēng)* gag, wail (describes the sound of vomiting or loud weeping) : Ōx noh gah hao dix. သူတစ်အော်အော်နဲ့အံတယ်။ 他哇的一声呕吐了。 *He vomited with a gagging sound. (?)*

## P

**pa** [pha:] /pha/ **1** *n.* 半拉篾盒 (小篾盒的盖子或底子) *bànlǎ miè hé (xiǎo miè hé de gàizi huò dīzi)* half a bamboo basket (?) (the cover or base of a small woven bamboo basket) : Maix sae mgaox ndaex pa. 你把米装在半拉篾盒里。 *Put the rice grain in half a small basket.* **2** *cl.* 半盒

*bàn hé* half-basket (classifier) : mgaox ra pa. 两半盒米。 *two half-baskets of rice grain.*

**pux si vōng** [phux sivawng] /phuʔ si vɔŋ/ *n.* <GAENG> 玉米黑穗病 *yùmǐ hēi suì bìng* .

## Q

**qa** [cha:] /tcha/ **1** *v.* လိုကျန် 差, 欠 *chā, qiàn* owe, lack : gon qa mīex nding? တယ်လောက်လိုလဲ။ 还差多少? **2** *v.* လှစ်ဟင်း 误 *wù* : Noh ang sax qa

kaing gāing. သူအလုပ်ကိုမလှစ်ဟင်းဘူးဘူး။ 他从来没有误过工。

**qux six** [chux six] /tchuʔ siʔ/ *vo.* 出席 *chūxí* attend meeting.

## R

**ra** [ra:] /ra/ *nu.* နှစ် 二, 两 *èr, liǎng* two, **2** : **gao ra, dix nga** နှစ်ဆယ် 十二 *twenty* | **si nbēix ra peen** အင်္ကျီလုံချည်နှစ်ထည် 两件衣服 *two items of clothing* ☞ song, soung [syn.].

**rūx** [rux] /rɥʔ/ *n.* <GŌNG> 蝼蛄, 蝼蛄蛄 *lóugū, 蝼蛄蛄 (làlà?) gū* .

## S

**sa** [sa:] /sa/ v. 凉菜, 凉拌 *liáng cài, liáng bàn* : Eix  
yūh dix ih sa. 咱们做凉菜吃。 | sa gei. 凉拌  
黄瓜。

## T

**tux tix** [thux thix] /thu? thi?/ . 挤, 拥挤 *jǐ*,  
*yōngjǐ* : Gon nyōm an tux tix dix jōu ngū. 那孩

子挤进去烤火。 | Līag būi man uig tux tix ngē  
baox dīx. 买布的人真拥挤。

## U

**u** [u:] /ʔu/ . 啊 (表示惊异或赞叹) *ā (biǎoshì jīngyì*  
*huò zàntàn)* : U, ndouh uig ih! 啊, 怎么吃得  
完!

**ux** [ux] /ʔu?/ vi. တွန်သည်။ 叫, 啼 (指公鸡叫、啼)  
*jiào, tí (zhǐ gōngjī jiào, tí)* cluck;, crow, go cock-a-  
doodle-doo (cock), : Ux ia pao. ကြက်တွန်ပြီ။ 鸡  
叫了。 *A cock is crowing now.*

## V

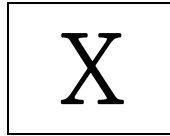
**va** [va:] /va/ vs. 宽, 宽敞 *kuān, kuānchang* : Nyīex  
in ndaing va. 这房子很宽。 | Nbing bag in  
ndaing va. 这个场子很宽敞。

**vux zix** [vux tsix] /vu? tsi?/ *adj.* 物质 *wùzhì* material.

## W

**wa** [wa] /wa/ nu. <VM?> သုည (ဝ) 零, 〇 *líng* zero, 0. [< LM, shape of letter 'wa'].

**vux zix** [vux tsix] /vu? tsi?/ *adj.* 物质 *wùzhì* material.



**wa** [wa] /wa/ nu. <VM?> သုည (ဝ) 零, 〇 *líng* zero, 0. [< LM, shape of letter 'wa'].

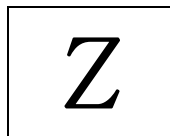
**vux zix** [vux tsix] /vu? tsi?/ *adj.* 物质 *wùzhì* material.



**ya** [ya:] /za/ . ရာ: ဟ (表示惊讶) *ya* (*biǎoshì jīngyà*) : Ya, ang gāig! ရာ: မရှက်ဘူး။ ဟ, 没羞!

**yung yiang** [yung: yiang:] /zʊŋ zian/ . လှုပ်၊ တုန်လှုပ် 摇, 震动 *yáo, zhèndòng* shake : Bō yung yiang gon kaox! ဝိုင်းပင်တွေကိုမလှုပ်နဲ့။ 不要摇树苗!

*Don't shake the sapling!* | Gla rēem yung yiang yūh nyīex. မြေလှုပ်တုန်လှုပ်။ 地震使得房子都震动了。 *The earthquake shook the houses.* ၂ . ခါ 软绵绵 *ruǎn mián mián* : Ndai ih noh yung yiang ngīe. 她穿的裙子软绵绵的。



**zi beng jia** [tsi: peung: cia:] /tsi pɤŋ tɕia/ . 资本家 *zīběnjiā* capitalist.

**zix sing** [tsix sing:] /tsi? siŋ/ . 执行 *zhíxíng* : zix sing reng vu. 执行任务。



## **Appendices**

**Appendix A. Wa Punctuation and Mathematical Symbols**

**Appendix B. Personal Names in Wa**

**Appendix C. Wa Numbering Systems**

**Appendix D. Wa Weights and Measures**

**Appendix E. Gazetteer of Wa Area Place Names**

**Appendix F. Classifiers in Wa**

**Appendix G. Wa Kinship Terms**

**Appendix H. Wa Personal Pronouns**

**Appendix I. Time and the Wa Calendar**